מהדורה למורה – על מעין וים

יחיאל מוהר · שיר · שירה · גרסת רגיל

במהדורה זו: מפתח תשובות לכל התרגילים, הצעות לתשובות פתוחות ומחוון קצר. בדפי התלמיד: שם/כיתה/תאריך, חלק א׳ (הבנה), חלק ב׳, חלק ג׳ (כתיבה) וכרטיס יציאה לגזירה.

תשובות – חלק א׳ – הבנה

תרגיל 1: 1–**ב** (להיות גדול ולהגיע לים) · 2–**ב** (נבלע בגלים) · 3–**א** (האנשה) · 4–**א** (בעמק) · 5–**ב** (להיות גדול)

תרגיל 2: 1–**נכון** · 2–**לא נכון** (הים – גדול ובולע) · 3–**נכון**

תרגיל 3:

1. הוא זרם, שר והשקה את העצים בעמק.
2. הוא ביקש להיות גדול – להיות נהר רחב ולהגיע אל הים.
3. המים המתוקים נעשו מלוחים והשיר שלו נבלע בגלים; רק דייג קטן שמע את בכיו.

תשובות – חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

תרגיל 4: 1–**ד** · 2–**ב** · 3–**ג** · 4–**א**

תרגיל 5: 1–**האנשה** · 2–**ניגוד** · 3–**סמל** · 4–**חריזה**

תשובות – חלק ג׳ – חשיבה וכתיבה

תרגיל 6: המעין מסמל אדם קטן עם קול משלו וזהות ייחודית; הים מסמל את הגדול, הפרסום, ההמון – מקום שבו הקול האישי עלול ללכת לאיבוד.

תרגיל 7: רק מי שקטן וקשוב בעצמו מסוגל לשמוע קול קטן; ההמון הגדול אינו מקשיב.

תרגיל 8: תשובה אישית מנומקת – בעד (שמחה, תועלת, קול ייחודי) או נגד (סקרנות, צמיחה).

תרגיל 9: מחוון קצר: שמירה על פרטי העלילה (3), נקודת מבט עקבית (3), תיאור רגשות ומחשבות (2), לשון ופיסוק (2).

כרטיס יציאה

תשובות אישיות. תשובה מלאה: עונה על השאלה, נשענת על פרט מן היצירה, כתובה במשפטים שלמים ובסדר הגיוני.

• שאלה לדיון בכיתה: מה עדיף בעיניכם: להיות "מעין" בעמק קטן שבו שומעים אתכם, או חלק מ"ים" גדול?

• הזמינו טיעונים לשני הצדדים; אין תשובה נכונה אחת.

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

על מעין וים

יחיאל מוהר · שיר · שירה

תזכורת קצרה: מעין קטן זורם בעמק, שר ומשקה עצים, ויש לו חיים שקטים וטובים. אבל נפשו כוספת למשהו גדול יותר: הוא מבקש להיות נהר רחב ולהגיע לים. הבקשה מתקבלת, והמעין מגיע אל הים. שם, בגלים הלבנים, נבלע השיר הקטן שלו, מימיו המתוקים נעשים מלוחים, ואיש אינו שומע אותו עוד. רק דייג קטן שומע את בכיו של המעין שרצה לצאת אל המרחב. השיר שואל מה מחירה של השאיפה להיות גדול, ומה ערכו של מקום קטן ושל קול ייחודי.

חלק א׳ – הבנה

1 הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה ביקש המעין?
○ א. לחזור לעמק ○ ב. להיות גדול ולהגיע לים ○ ג. להפוך לענן ○ ד. להשקות פרחים
2. מה קרה לשיר של המעין בים?
○ א. נשמע בכל העולם ○ ב. נבלע בגלים ○ ג. הפך לשיר זמר ○ ד. נעלם בעמק
3. איזה אמצעי מרכזי בשיר?
○ א. האנשה ○ ב. ראשי תיבות ○ ג. דיאלוג בין אחים ○ ד. רשימת תאריכים
4. איפה היה המעין בהתחלה?
○ א. בעמק ○ ב. בעיר ○ ג. במדבר
5. מה המעין רצה?
○ א. לישון ○ ב. להיות גדול ○ ג. להתייבש

2 קראו כל צמד: דמות – תכונה. סמנו נכון או לא נכון. אם לא נכון – כתבו את התכונה הנכונה.

#	דמות – תכונה	נכון / לא נכון	תיקון (אם לא נכון)
1	המעין – שאפתן וחולם	נכון / לא נכון	
2	הים – קשוב	נכון / לא נכון	
3	הדייג הקטן – קשוב	נכון / לא נכון	

3 ענו במשפט או שניים.

1. מה עשה המעין בעמק לפני שיצא לדרך?

2. מה ביקש המעין?

3. מה קרה למים ולשיר של המעין בים?

חלק ב' – מושגים וכלים ספרותיים

4 התאימו כל כלי ספרותי לדוגמה שלו מן היצירה. כתבו את האות המתאימה.

#	כלי ספרותי	האות		דוגמה מן היצירה
1	האנשה		א	השיר מתחרז וקצבי כמו שיר זמר, ומקל על הזכירה.
2	ניגוד		ב	מים מתוקים מול מלוחים, עמק קטן ושר מול ים גדול ושותק.
3	סמל		ג	המעין והים מסמלים שני דרכי חיים: קטנה ואישית מול גדולה ובולעת.
4	חריזה		ד	המעין שר, משתוקק, מבקש ובוכה – כמו אדם.

5 השלימו את המונח המתאים מתוך מחסן המילים.

מחסן מילים: חריזה ניגוד האנשה בית סמל

1. _____ – מתן תכונות של בני אדם לדבר שאינו אדם
2. _____ – העמדה זה מול זה של דברים הפוכים כדי להבליט אותם
3. _____ – דבר מוחשי שמייצג רעיון גדול ממנו
4. _____ – צלילים זהים בסופי שורות

חלק ג' – חשיבה וכתיבה

6 שאלת פרשנות

מה מסמל המעין, ומה מסמל הים?

7 שאלת פרשנות

מדוע לדעתכם רק הדייג הקטן שומע את בכי המעין?

8 שאלת הערכה – הביעו עמדה ונמקו

האם הייתם ממליצים למעין להישאר בעמק? נמקו.

9 משימת כתיבה

כתבו את סוף הסיפור מנקודת המבט של הדייג הקטן: מה שמע, מה הרגיש ומה היה עונה למעין.

כרטיס יציאה

על מעין וים · שם: _____

1. איזה אמצעי אמנותי זיהיתי היום ואיפה?

2. במשפט אחד: מה המסר של השיר שלמדנו?

3. איזו תמונה מן השיר נשארה איתי ולמה?